

38 REFERATEN 38

Dr. Th. E. de Jonge-Cohen: De Knobbelformatie der postcanine Ondertanden. Tijdschr. v. Tandheelkunde, XXXVI jaargang, afl. 6, 15 Juni 1929.

Schrijver, wien wij reeds zeer verdienstelijke onderzoekingen betreffende den vorm en de ontwikkeling van het menschelijk gebit verschuldigd zijn, heeft bij recente Hollandsche schedels nagegaan de procentische verhoudingen, in welke de verschillende vormen van knobbelformatie der praemolaren en molaren van de onderkaak voorkomen. Hij stelde vrij belangrijke verschillen te dien opzichte vast met de opgaven van andere onderzoekers. Bij 224 onderzochte eerste praemolaren vond hij 74,15 % sextuberculair en 25,85 % quintituberculair en bij 294 tweede praemolaren 36% sextuberculair en 64% quintituberculair. Op een totaalcijfer van 218 sextuberculairen vond hij 65 harmonisch ontwikkelde en 153 caniniform ontwikkelde. Onder „caniniform” rangschikt Schrijver al die kroonvormen, bij welke de linguo-mesiale helft der kroon het kauwvlak-niveau nog niet bereikt heeft.

Verder ging hij na, in welke verhouding de beide grondvormen (sexi- en quintituberculair) naast elkaar bij beide bicuspidaten voorkwamen. Het bleek, dat van beide bicuspidaten de tweede in veel sterker mate dan de voorste symmetrisch aangelegd wordt.

Wat den eersten bicuspidatus betreft, bleek diens kroon in een zoo overwegende meerderheid der gevallen sextuberculair van structuur te zijn, dat Schr. zich gerechtigd acht, dezen vorm als het normaaltype van den eersten praemolaar op te vatten. Daarentegen houdt hij bij den tweeden praemolaar den quintituberculairen vorm voor het standaardtype.

Wat de achterste kiezen aangaat, vond hij bij molaris I in 82 % vijf knobbels en in 18 % vier; bij molaris II 9,68 % vijf, 89,67 % vier en 0,65 % drie knobbels, bij molaris III bedroegen deze percentages resp. 49,03—46,45 en 2,25. Met betrekking tot den eersten molaar vond hij, dat de vereenvoudiging zijner structuur zich, in tegenstelling tot die der beide andere molaren, kenmerkt door haar volkomen symmetrisch karakter. Wat den derden molaar betreft, kenmerkt zich de vereenvoudiging zijner knobbelformatie in zooverre door een atypisch karakter, dat regressie van den distalen bijknobbel van het deuteromeer zich niet, gelijk bij den 2en molaar tot het vierknobbelig type bepaalt, doch zich ook reeds bij vijfvoudige vormen kenbaar maakt. Evenals Bolk e.a. vond hij de vereenvoudigingsverschijnselen bij den tweeden molaar een veel uitgesprokener karakter dragen dan bij den derden. Schr. kon bij de molaren, gelijk bij de bicuspidaten een aantal asymmetrieën tweezijdig vaststellen, zij het ook slechts weinig frequent voorkomend.

K. DE Z.

Niceforo (A.): La Race et le Cancer en Europe. Note tirée du rapport présenté au Congrès international du Cancer à Londres 1928.

Niceforo, die met den anthropoloog E. Pittard in de kankercommissie van den Volkenbond zitting heeft, schreef met dezen gezamenlijk in 1926 een boek over ras en kankervraagstuk. Op het internationale congres te Londen 1928 heeft Niceforo het een en ander over deze studie meegedeeld. Hij wijst op de groote bezwaren, die aan dit onderzoek verbonden zijn en komt tot de slotsom, dat de

rijklijk beschikbare statistieken toch onvoldoende bleken om een definitief antwoord te geven op de vraag of er een positieve correlatie tusschen rasaard en kankerfrequentie in Europa bestaat.

Het zorgvuldigst onderzoek werd door Niceforo in Italië verricht met het doel na te gaan, of er verschillen in sterfte aan kanker bestonden in Z. Italië (grootendeels bewoond door het mediterrane ras) Midden-Italië (waar mediterrane en alpine ras gemengd voorkomen) en het Noorden (waar alpine en dinarische ras de overhand hebben). Bij oppervlakkige beschouwing der statistische gegevens zou men tot de gevolgtrekking kunnen komen, dat de kankersterfte het geringst is onder het mediterrane ras (schommelend tusschen 111 en 128 op 10000 bewoners boven 40 jaar in Z. Italië — tegenover 140 en 312 in het Noorden van het rijk). In Spanje werden dergelijke verschillen echter niet gevonden. Weliswaar zijn in Portugal met zijn meerendeels mediterrane bevolking de sterfecijfers aan kanker zeer laag, maar de verificatie door geneeskundigen is bij deze cijfers niet steeds aanwezig, zoodat men er geen groote waarde aan kan hechten. Ook moet men bij de beoordeeling der statistieken bedenken hoeveel factoren er in het spel zijn behalve de rasaard, o.a. klimaatverschillen, verschillen in voeding, verschil in leeftijdsbezetting eener bevolking, waarvan men de statistieken in handen krijgt, enz. Wel zeer in het oog vallend is de groote kankersterfte in Nederland (schommelend tusschen 295 en 419) en Beieren (tusschen 325 en 501), vergeleken met die der Romaansche landen. Of dit ten slotte toch wijst op een geringer vatbaarheid van het mediterrane ras in vergelijking met het alpine en noordsche ras? Niceforo twijfelt er aan, of men door de bestudeering der statistieken hier tot een oplossing zal komen. Hij verwacht meer succes van een zorgvuldig morphologisch en physiologisch onderzoek van groepen personen die aan kanker lijden, vergeleken met een overigens vergelijkbare groep, die deze kwaal niet heeft, ten einde na te gaan, of er bepaalde typen met grooteren weerstand bestaan, of met grootere vatbaarheid. Ook hier zal men wel met een aantal nevenfactoren hebben rekening te houden evenals bij de studie der correlatie tusschen rasaard en kanker langs statistischen weg. Men denke slechts aan de secundaire veranderingen, die door het kankerlijden zelf kunnen ontstaan, waardoor de vergelijking met niet aan deze kwaal lijdenden nauwelijks wordt toegelaten. Desniettemin zal men niet mogen nalaten wegen te zoeken om het verband tusschen erfelijk vastgelegde constitutie en aanleg voor kanker nader op te sporen.

M. A. v. H.

Scheidt (W.): Familienforschung und Erbbiologie. Zeitschrift f. Volksaufartung, Erbkunde, Eheberatung. December 1928.

Scheidt wijst in dit opstel op het gevaar van genealogische publicaties, die een familiegeschiedenis op zeer onvoldoende wijze openbaar maken. Het is beter dergelijke genealogische bescheiden niet te publiceeren, doch ze in een centraal archief neer te leggen en voor wetenschappelijk genetisch en eugenetisch onderzoek toegankelijk te stellen. Het zou minder kostbaar zijn, er zou meer kans op waarheid bestaan en er zouden meer bijzonderheden worden medegedeeld. Ook wijst Scheidt op de noodzakelijkheid dergelijke familiegeschiedenissen niet slechts in de diepte, maar ook in de breedte uit te strekken. Zeer veel belangrijks levert in Duitschland het onderzoek van oude kerkboeken op, wanneer men de gegevens slechts systematisch weet te rangschikken; bij voorkeur de kerkboeken op het platteland, waar het genealogisch netwerk niet voortdurend onderbroken wordt door trek naar elders. Kleine onderbrekingen en verlies van draden vindt men natuurlijk op het platteland eveneens, doch een deel dezer kan men weer ophalen door kerkboeken uit belendende gemeenten te raadplegen. Scheidt is met behulp van een aantal medewerkers aan een zoodanig onderzoek bezig. Alle doopen, huwelijken en sterften worden op kaarten ingevuld (de huwelijken dubbel geregistreerd) en

uit die kaarten wordt als het ware een mozaïek geconstrueerd, waar ieder individu in het familiestelsel zijn eigen plaats heeft. Scheidt vestigt de aandacht van de genealogen op deze werkmethode, welke voor genetik, eugenetik en bevolkingsvraagstuk gegevens van waarde aan het licht brengen. De familiegeschiedenis wordt aldus een stuk levensgeschiedenis van het voorgeslacht. Men is instaat om beslag te leggen op de draden van het weefsel, die tot het heden reiken, doch eveneens kan men de diep in het weefsel verborgen draden opsporen, die — hoewel vroegtijdig afgebroken — toch eenmaal deel uitmaakten van het familieverband.

M. A. v. H.

Sociedad española de Antropología, Etnología y Prehistoria. Actas y memorias, Tomo VII, Año 1928, Cuaderno 1º. Madrid, Museo antropológico nacional.

Na de verslagen van de vergaderingen Januarië-Mei 1928, en talrijke boekbesprekingen, geeft deze aflevering twee artikels.

In 't eerste beschrijft F. de las Barras de Aragón verschillende schedels, die gevonden werden in 'n grot nabij Torrelaguna (Madrid), en die zich tans bevinden in 't „Museo de antropología”.

't Tweede zeer uitvoerige en rijk geïllustreerde artikel is van P. César Morán Bardón. 't Behandelt de volkskunst van Salamanca. Achtereenvolgens worden minutieus beschreven: kastagnetten, allerhande heterogene voorwerpen (houten kettingen of „halen”, benen priemen, naaldekokers, notekrakers enz.), lepels, vorken, dozen, spinrokken en spullen, hoornen gebruiksartikelen, herderstaven, stokken, enz. Biezondere lof wordt toegekend aan de kunstprodukten van Eugenio Blanco, de meest vindingrijke volkskunstenaar van Salamanca. De auteur spreekt de hoop uit, dat 'n bekware pen dan de zijne 't kunstzinnige en waardevolle van al de besproken voorwerpen tot z'n volle recht zou doen komen: deze kunst verdienst dat ten volle.

P. GERLACH ROYEN O. F. M.

Prof. Dr. Franz Weidenreich: Waren die Urmenschen Kannibalen? Natur und Museum. Bd. 59. H. 3. März 1929. Senckenbergische Naturforschende Gesellschaft.

Zooals men weet, steunt Steinmetz' stelling, dat de oermensch door zijn karakter in wisselwerking met levensgewoonten en -omstandigheden noodwendig kannibaal moet zijn geweest, op een uitgebreide ethnografische feitenverzameling. Bij de praehistorie is hij niet te rade gegaan.

Prof. Weidenreich nu meent met recht, dat genoemde hypothese veel aan waarschijnlijkheid zou winnen, als men kon aantoonen, dat ook de praehistorische menschen het opeten hunner soortgenooten niet hebben versmaad, en brengt daarom in zijn opstel het materiaal bijeen, dat volgens zijn meening het gebruik bij deze menschen bevestigt: Uit het bronzen en neolithische tijdperk beschikken we over tal van bewijzen. Matiegka heeft ze in een opstel tezamen gebracht. Doch ook voor 't palaeolithicum beginnen de sporen van kannibalisme talrijker te worden. De vondst van Krapina is bijna klassiek en haar „kannibalistische” eigenaardigheden zijn dan ook te overbekend, dan dat ze in dit referaat nog genoemd zouden worden; alleen zij vermeld, dat de ontdekker, Gorjanovič-Kramberger, in den laatsten tijd aan een schedelfragment bovendien nog punt- en lijnvormige slagsporen meent te bespeuren, die afkomstig zouden zijn van een poging om den schedel te openen ter bemachtiging der hersenen. Deze vondst van Krapina stond als duidelijke „kannibalistische” vondst langen tijd vrijwel op zich zelf in 't palaeolithicum en werd daarom nog veelal met eenige reserve beschouwd.

Belangrijk is 't dan ook, dat de overblijfselen van de Neanderthalsmenschen uit de jachtgronden van Weimar-Ehringsdorf eveneens kannibalisme blijken aan te toonen. In 't bijzonder doet dat een ons door Weidenreich zelf beschreven

schedeldak, dat geïsoleerd lag en had toebehoord aan een jeugdig en waarschijnlijk vrouwelijk individu. De schedel vertoonde duidelijke sporen van opengehakt en -gebroken te zijn om de hersenen er uit te halen.

Ook de Rhodesia-schedel en die van Galilea zouden volgens Weidenreich op kannibalisme wijzen.

De eigenaardige, gebroken toestand en de merkwaardige geïsoleerdheid der menschelijke beenderfragmenten bij al deze vondsten laten volgens den schrijver geen andere verklaring toe, dan die, dat deze individuen als buitgemaakt wild waren neergeslagen en opgegeten. Onbeslist blijft, of 't hier exo-, dan wel endo-kannibalisme betreft. Dat vooral kinderen blijken gegeten te zijn, zou kunnen wijzen op endo-kannibalisme, daar bij vele natuurvölker diezelfde voorkeur blijkt te bestaan.

Ten opzichte der motieven valt mede te deelen, dat nood niet in aanmerking schijnt te komen, gezien de groote massa van stukgeslagen beenderen van groote jachtdieren. Misschien mag men dus religieuze voorstellingen veronderstellen, of ook slechts lekkerbekkerij.

Weidenreich eindigt met de volgende woorden: Jedenfalls spricht der Nachweis, dass die Urmenschen den Kannibalismus in groszem Umfang getrieben haben, eher zugunsten der Auffassung, dass die Menschenfresserei von den tierischen Urwesen übernommen ist, und dass diese keineswegs so harmlose Vegetarianer waren, wie man gelegentlich lesen kann.

J. L. M. DE KEIJSER.

Kölner Vierteljahrshette für Soziologie, 7. Jahrgang, Heft 4.

Het schijnt heel moeilijk te zijn, uit te maken, wat eigenlijk sociologie is en hoe ze beoefend moet worden. Weer wordt in deze aflevering het probleem behandeld, tans door Eugenio Rignano in het 2e deel van een artikel: *Die Soziologie, ihre Methoden und Gesetze*, waarvan in Heft 3 het 1e deel verschenen is, terwijl die aflevering bovendien nog een artikel bevat van Panajotis Kanellopoulos: *Denken und soziologische Wissenschaft*.

De afdeling Archiv für Beziehungslehre bevat een opstel van Wilhelm Stok: *Das Sich-Aussprechen*, waarin de psychiese behoefte om zich te uiten, speciaal in de puberteitsjaren, ontleed wordt. Deze studie schijnt meer te liggen op het gebied der individuele dan dat der sociale psychologie.

Op sociografies gebied is van belang het artikel van Boris Ischboldin: *Das heutige russische Dorf*. De veranderingen door de agrarische revolutie van 1918, meent de schr., werden onmiddellijk door de boeren zelf gedragen in tegenstelling tot die van Stolypin. Vóór de revolutie waren de sociale toestanden in het dorp achter bij de kulturele ontwikkeling van het land. Tans tracht de regering een vorm te scheppen, welks socialistiese geest ver over de sociale inhoud van het dorp heenreikt. Vandaar het verzet zowel tegen staatsgrootbedrijf op 't platteland als tegen gedwongen gemeenschappen van boeren.

Op verschillende plaatsen, deelt schr. mee, is het voorgekomen, dat de vroegere aristokraten na onteigening van hun land in de dorpsgemeenschap werden opgenomen en hun genormaliseerd bezit als „gebonden” eigendom terugkregen, al werd dit door de kommunistiese bestuurders dikwijls belet.

Met de verandering heeft het groepsbewustzijn zich ontwikkeld tot een lokaal-patriotisme. Strevend naar gelijkheid binnen de dorpsgroep, weigeren de leden aan andere, gebreklijgende dorpen voedsel af te geven, ook als ze zelf overvloed hebben.

Dat de belangen van de dorpsgemeenschap toch achterstaan bij het individuele eigenbelang, blijkt uit het medegedeelde feit, dat de boeren, die gaarne de adelsgoederen hielpen verdelen, bij deling hunner eigen goederen ten gunste van arme boeren de beste vruchtbomen vellen, de aanplantingen vernielen, enz. Toen

de beruchte „armoede-komités” rondgingen om de „overschotten” in ontvangst te nemen, begroeven de boeren hun graan en slachtten hun vee.

Overigens bestaat er ook grote verdeeldheid binnen het Russiese dorp tussen rijke, middelbare, en arme boeren. De eersten worden door het Sovjet-regiem met behulp van de laatsten bestreden. De regering hoopt de boeren tot arbeiders in de „staatskorenfabrieken” te maken.

Hoe oude instellingen zich in nieuwe vormen voortzetten, blijkt uit 't bestaan van een aantal Productie-geenootschappen, die enkel zijn samengesteld uit één kinderrijke familie, welke nu door de staat ondersteund wordt als „drager der socialistiese gedachte”. De patriarchale familie in een nieuw kleed.

Schr. wijst verder op de slechte verhouding tussen boeren en intellectuelen, boeren en beampten, boeren en industrie-arbeiders en op de tegenzin in gezamenliké arbeid der boeren, waarvan ieder bang is, dat hij voor zijn buurman werkt.

De positie van de vrouw in 't dorp zou verbeterd zijn, daar ze ook gelijk-berechtigd lid van de dorpsgemeenschap is. Dit wordt echter weersproken door de mededeling, dat men de vrouwen tijdens de aanwezigheid van familie-vaders hef zwijgen oplegt. Wat dus wel hierop zal neerkomen, dat ze in de vergadering nooit spreken mogen.

De stemming in de dorpsvergadering vertoont enige overeenkomst met die in de volksvergadering van 't oude Sparta: men probeert de tegenpartij te overschreeuwen. In tegenstelling met overschreeuwde Spartanen nemen overschreeuwde Russiese boeren de vlucht, maar worden dan dikwijls door de overwinnaars naar de sekretaris gesleept om het protokol van de zitting te ondertekenen.

Schr. eindigt zijn artikel met uiting te geven aan zijn geloof, dat ondanks alle dorps-eigenbelang uit het lokale patriotisme de nieuwe nationale staat ontstaan zal.

Dit deel bevat verder het vervolg van L. A. Bysow's artikel: *Gerüchte*.

In een uitnemend artikel (reeds begonnen in Heft 3): *Soziologische Fragestellungen in der gegenwärtigen prähistorischen und ethnologischen Literatur* geeft Paul Honigsheim een overzicht van de desbetreffende vraagstukken, die in de volkenkunde aan de orde zijn. Een lijst van praehistoriese en ethnologiese werken over die kwesties gaat vooraf. Schr. bezit de zeldzame gave, in beknopte vorm toch zeer duidelijk te schrijven. Uiteraard leent het overzicht zich niet voor een refereaat.

J. J. FAHRENFORT.

Revue de l'Institut de Sociologie (Solvay). 1928, no. 4, 1929, no. 1.

De eerstgenoemde aflevering wordt geopend met een studie van Paul Descamps getiteld: *Recherches sur l'Etat Social Originel*. De schrijver begint met het maken van de opmerking dat er verschil bestaat tusschen de levensvoorwaarden van de volken uit voorhistorische tijden en die van onze tegenwoordige natuurvölker. Overeenkomstig het karakter van zijn studie leidt Descamps logisch uit de gestelde feiten af dat de geboorten vroeger talrijker waren, daar anders niet mogelijk zou zijn geweest later zich zoo sterk in aantal te vermeerderen, terwijl bij de tegenwoordige primitieve volken zich deze omstandigheid niet voordoet. De mogelijkheid dat deze hoedanigheid eerst optreedt, wanneer betere levensvoorwaarden intreden, ziet de schrijver niet onder de oogen. Behalve van deze voorwaarde gaat hij tevens uit van de stellingen dat de primitieve mensch behept is met het vermogen uitvindingen te doen en deze in praktijk te brengen en zonder werktuigen, slechts leeft van hetgeen bemachtigd wordt. Aldus wordt ook de afstamming besproken (niet van de menschen, die alleen klimmen en niet loopen en slechts plantaardig voedsel gebruiken, maar van een gemeenschappelijken voorvader,) alsook de solidariteit en het familieleven. Uit de afwezigheid van een regeering moet men niet het bestaan van constante vijandschap afleiden. Tot deze resultaten leidt de huidige stand van de sociologie.

In „De la Notion du Fait Social” van René Maunier wordt allereerst het begrip „maatschappij” onder de loupe genomen. Een maatschappij is een groep menschen die onder een zelfde gezag staan. Dit gezag bestaat uit een geheel van gelijke gewoonten. „Les lois de la conscience naissent de la coutume” zeide Montaigne in zijn Essais en Taine noemde iedere gemeenschap iets dat met een klooster een zekere overeenkomst heeft. Zonder regels kan geen gemeenschap bestaan. De gemeenschappelijke gewoonten van een maatschappij vormen de sociale feiten die zich daarin afspelen. Zij bestaan uit gelijkvormigheid van denken en handelen dat staat tegenover persoonlijk denken en handelen. Hier ligt het object der sociologie. „Maatschappij” wil zeggen, gelijkvormigheid, gemeenschap en gezag. Men kan niet geboren worden noch sterven, noch erven of een contract sluiten, noch zich voeden of kleden zonder in het gebied te komen dat beheerscht wordt door de wetten, gewoonten of gebruiken. Ten slotte bespreekt Maunier de vraag of de sociale feiten een sanctie hebben. Zeer zeker, en deze komt in verschillende vormen tot uiting, mystisch, juridisch, ethisch en satirisch. „L'écriture et la science des nombres” van Lenoir wordt gevolgd door „Le Commerce des vins et du sel en Norvège, au Moyen Age”, van Louis Delavaud, een in 1924 overleden Fransch diplomaat en historicus. Met de publicatie van deze studie verrichtten Pierre Charliat en de Noor Johnson een goede daad, daar deze studie tegelijker tijd behalve van groote kunde ook van veel geestigheid getuigt.

Noorwegen is een land dat sterk gepredisponneerd is voor het gebruik van alcoholische dranken. Afgezonderd leven in een koud klimaat met lange nachten leidt tot een streven naar gezellige bijeenkomsten die juist door de lange nachten gerekt worden en de neiging medebrengen om den zonsopgang waardig te begroeten. Daarbij gebruikte men aanvankelijk bier, maar toen de Vikingers op hun tochten den wijn leerden kennen, oefende deze op hen een voortdurenden magischen invloed uit. De tijd van hun strooptochten werd door hen vastgesteld op het tijdstip waarop de wijn rijp was en zij vestigden zich slechts blijvend op die plaatsen, waar de wijnstok groeit, zooals in Normandië en Italië. Sindsdien handelen de Noren in hout en visch om zich aldus zout en wijn te kunnen verschaffen. De schrijver onderscheidt drie perioden bij dezen handel, de Vlaamsche, die van de Hanze en de Hollandsche welke hij achtereenvolgens bespreekt.

Tenslotte geeft hij krasse staaltjes van de geweldige hoeveelheden die men aan de Noorsche hoven in de zestiende eeuw verbruikte.

Rignano en Niceforo zetten hun studies over de methode en de taal voort. Onder de boekbesprekingen een referaat van het proefschrift van Dr. Valkhoff.

J. J. VON SCHMID.

Revue de droit pénal, et de criminologie, Juli-December 1928.

Het Aug. Sept. Oct. nummer bevat een artikel van Dr. E. de Greeff, Hoofd der Psych. Univ. kliniek te Leuven over: „Normaux et débiles mentaux”. Schrijver verstaat onder den „normalen” mensch den gemiddelden mensch. Over het algemeen beschouwt ieder mensch zichzelf als normaal en beoordeelt hij afwijkingen bij een ander als abnormaal. Toch neemt de gemiddelde mensch niet gaarne de inferioriteit van een ander aan. De zwakzinnige echter doet dit wel. Hij gelooft spoedig superieur te zijn aan anderen en houdt niet voldoende bij zijn gedragingen rekening met de intelligentie van zijn medemenschen. Duidelijk komt deze houding tot uiting in de pogingen van zwakzinnige misdadigers om met volslagen onvoldoende middelen zich schoon te praten of bij het plegen van het misdrijf hun slachtoffers om den tuin te leiden. De normale mensch slaagt er meestal goed in zijn gedachten of bedoelingen te verbergen of een leugen te baat te nemen. De zwakzinnige evenwel niet en deze schijnt zich daarom gemakkelijker van oneerlijke middelen te bedienen. De moreele beoordeeling komt daardoor dikwijls ten onrechte ten nadeele van den zwakzinnige uit.

Een tweede eigenschap van den zwakzinnige, welke sterk naar voren treedt, is het gebrek aan aanpassing aan het toekomstig gebeuren. Over het algemeen ziet hij bij het nemen van zijn maatregelen slechts vooruit over een tijdvak van 8 à 10 dagen. Misdadige zwakzinnigen letten doorgaans weinig op de verder af gelegen gevolgen van hun daad. Schrijver waarschuwt evenwel voor een te ver gaande conclusie. Door een goede sociale aanpassing, vooral ten gevolge van een zorgvuldige gezinsverpleging, kan de zwakzinnige dit tekort in belangrijke mate aanvullen, waardoor hij zich in dit opzicht vrij normaal gedraagt. Dit doet schrijver spreken van „gecompenseerde zwakzinnigen”. Een opvoeding buiten het gezinsmilieu is voor den zwakzinnige funest. Doch ook een normaal mensch kan in zulk een geval een tekort aan aanpassing aan het toekomstig gebeuren vertoonen, wat hem in zijn gedragingen op een lijn doet stellen met den zwakzinnige.

Tenslotte geeft schrijver een gedocumenteerd overzicht van de psychische eigenschappen der gevangenen. Delinquentie — aldus schrijver — kan niet geweten worden aan geestelijke inferioriteit alléén, daar het percentage zwakzinnigen in en buiten de gevangenissen ongeveer gelijk is. De debielen vallen echter niet altijd op, doordat zij hun tekort aan oordeel en concentratie aanvullen door versterkte aandacht en een goed geheugen.

In hetzelfde nummer beschrijft Dr. A. v. Doninck van het gesticht te Gheel de *degeneratieve stigmata der „anormaux debiles”*. Schrijver komt tot de slotsom, dat de fysieke afwijkingen niet zonder verband mogen worden gezien met de psychische abnormaliteit. Een direct verband is wel niet aan te wijzen, doch de door schrijver geconstateerde parallelliteit moet voor psychiaters aanleiding zijn, bij het stellen der diagnose vooral ook aandacht te wijden aan de degeneratieve stigmata.

In het Decembern timer wordt de werking nagegaan van de Belgische kindrewet (*Loi du 15 mai 1912 sur la protection de l'enfance*) over het tijdvak 1913—1927.

Bij het parket werden in de jaren 1913, 1920, 1926 en 1927 resp. 17177, 16597, 11216 en 11111 gevallen aangebracht, waarin in resp. 4722, 3794, 2625 en 2526 gevallen door den kinder rechter een veroordeeling werd uitgesproken (in 40 % der gevallen bestond de straf in een berisping en onder toezichtstelling). De afneming der kindercriminaliteit kan wel niet uitsluitend te danken zijn aan de goede werking der wet — immers de verbetering van den economischen toestand der bevolking en de afneming van het geboortecijfer gedurende den oorlog brachten een belangrijke vermindering mede — doch de goede invloed der wet moet worden erkend. Duidelijk komt dit tot uiting in de lotgevallen der ter beschikking gestelde minderjarigen. Van de in 1923, 1924, 1926 en 1927 26 jaar geworden minderjarigen, op wie vroeger maatregelen waren toegepast, hebben resp. 78,2 %, 68,2 %, 73,1 % 73,7 % geen veroordeeling meer ondergaan sinds hun meerderjarigheid. De meesten zijn gehuwd en volkomen gereclasseerd.

De observatie, welke krachtens de wet aan een veroordeeling door den kinder rechter vooraf moet gaan, bracht aan het licht, dat op 1000 gevallen de voornaamste oorzaken waren: Stoonis in de huwelijksverhouding der ouders (jongens 79,8 %; meisjes 74,6 %), wangedrag of veroordeeling der ouders (j. 48,1 %; m. 45,3 %), alcoholmisbruik der ouders (j. 31,5 %; m. 61,3 %), invloed van de straat (j. 18,6 %; m. 10,6 %), invloed van lectuur (j. 20,4 %; m. 16,2 %), invloed van de bioscoop (j. 39,6 %; m. 77,5 %) en dwang (j. 24,9 %; m. 4,2 %).

A. DE ROOS.